

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 90 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, velik
po 3 in 4 Din, v
urednišk. delu
vrstica po 10 Din
o. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredniška
telefon št. 2050, upravništa št. 2329

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekoval
račun: Čjubljana šte. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

K Mussolinijevemu načrtu.

Demokracija je padla boginja! S tem geslom je stopil italijanski fašizem z Mussolinijem na čelu na političen oder. Priznati moramo, da ga je uveljavljal dosledno, pa naj navajamo za vzgled prvi prevzem vlade, Matteotijev umor ali pa njihov volivni red z avtomatično fašistovsko večino. En člen v tej verigi je tudi predlog na reformo parlamenta, ki naj se prav za prav odpravi in nadomesti s posvetovalno korporacijo od fašistovskih strokovnih organizacij predlaganih, od fašistovskega vrhovnega sveta imenovanih in spopolnjenih delegatov. Politično zastopstvo naj se torej ubije, italijanskega parlamenta je konec. Mussolini. Primo de Rivera in ruski boljševiki so si segli v roko in v tej točki ugotovili popolno soglasje z razliko, da prva dva dajeta desničarjem, drugi levičarjem vse, vsi trije pa zagovarjajo načelno diktaturo in identificirajo svojo stranko z državo, strankarske instance pa z državnimi uradi.

Ne glede na vprašanje, ali je stanovsko zastopstvo nujno združeno z diktatorskimi sistemi ali ne, je z načelne strani stvar sama na sebi zanimiva in aktualna, ker pogreva že davno stavljen točko političnega dnevnega reda evropskih narodov o bolnem parlamentarizmu, ki naj se z nečim drugim nadomesti. Brez dvoma bi bila idealna rešitev ta, da bi imel vsak narod tako obliko in vsebino svoje vladavine, kot odgovarja njegovemu značaju, zgodovini, kulturi in civilizaciji, ker bi bil edino tak sistem še najbolj naraven. Ptiču raste perje iz telesa, državljan nosi obleko po svojem telesu. Brez dvoma je dalje izpričano, da se večina evropskih držav po in pred vojno s parlamentarizmom ni posebno postavila in da jih je le malo, ki bi mu pustile faktično živeti. Portugalska, Španija, Italija, Grčija, Romunija, Rusija, Poljska, da naštejemo najbolj vidne, so pometle s to prikaznijo. A tudi tam, kjer se še bori za obstoj in ga ima vlada vsaj formalno na jeziku, so pritožbe nad njim na dnevnem redu. Preveč strank, premalo dela, predrag aparat, mehanika v politiki, diktatura šefov v strankah, stalna nestalnost vlad in kriz in vsled tega pri narodu občutek, da živi v državopravni boleznici, da živi vkljub domačim tlem v tujem ozračju, da nosi na svojih plečah mesto njemu prikrojenega sukniča jetniški jopici.

Tudi je nadalje res, da so države prebridko občutile delo individualiziranja in atomiziranja liberalizma v človeški družbi, ki je razbil smisel skupnosti, stanu, drobil stare etične vezi odgovornosti napram skupnosti in postavil posameznika na oltar. Divji napredni boji, do krvi bičano medsebojno sovraštvo je zagrebló prebogate zaklade naroda v odporu proti slabosti in borbi za ponos in čast ter delo za skupni blagor. Na delu so močje, sile, organizacije, ki naj privedejo, če ne že starih dobrih časov, pa vsaj zlati mir med stanove in družbo nazaj. Prva podlaga tega naj bi ravno bila stanovska zavest, stan in ne razred, etos in ne boj.

Vse to je res poleg mnagega drugega. Vprašati je le, če bo predlagana fašistovska in že realizirana boljševiška parlamentarna reforma v Evropi imela bodočnost ali pa če vsaj pomeni korak naprej. Mi smo skeptiki. Prvič: Ti sistemi so se uvedli kvep v državah, kjer do predvojnege, še manj po vojnem času narod ni imel prilike, da skusi sladkost in moč prave demokracije. Ti narodi z eno besedo politično niso bili dorastli kot n. pr. Francozi ali Angleži. Predložen sistem pa prevideva politični vzgoji neizprosno smrti.

Drugič: Parlamentarizem je vkljub vsem slabostim bistveno vsaj v toliko obstoja vreden, da kontrolira policijo in vojaštvo. Ta čut pa je živ v ljudeh in ima pred seboj še velik razvoj.

Nadalje: Ruska — laška — španska reforma sloni na diktaturi in naj podpira diktaturo. Veliki mislec Aristoteles pa je že dejal, da je človek, ki ima oblast, nagnjen na njeno zlorabo in je treba zato delitev oblasti in kontrole. Primo de Rivera sam priznava, da trajna diktatura korumpira vladodržca, ker odvzema dobrodošlo kritiko. Obenem je diktatura, tudi če kaj napravi, osebno delo brez trajne podlage.

Najglavnejši pa se nam zdi končni fakt, da politike iz javnega življenja ni mogoče izločiti in jo popolnoma nadomestiti z gospodarskimi interesi kakor tudi da gre splošno

Vlada bo svoje delo z vso odločnostjo nadaljevala.

Marinkovič pri Davidoviču.

Opozicija v znamenju obiskov. — Vse nade se stavljajo na užaljene veličine. — Odločno držanje g. Marinkoviča. — Vlada je slozna. — Tudi o rekonstrukciji vlade ni govora.

r Belgrad, 18. novembra. (Izv.) »Obiski« voditeljev iz opozicije se nadaljujejo. Najbolj agilen je zdaj postal g. Joca Jovanović. Ker ga sicer malokdo pozna kot voditelja parlamentarne skupine, ki šteje sedem poslancev, je pričel o teh »obiskih« sam izdajati uradna poročila. Danes je izdal precej obširno uradno obvestilo kar sam o sestanku z g. Nastasom Petrovičem in ga tiskanega razdelil časnika: jem, ki bi sicer o tem važnem sestanku ne zvedeli ničesar. Iz tega tiskanega obvestila se vidi, da sta ugotovila, da je sedanja vlada »sklona padcu«. Pri današnjem »obisku« je igral precejšnjo vlogo g. dr. Maček, ki v Radičevj odsotnosti zastopa hrvatski narod. Opozicija skuša »obiske« malo raztegniti in poskuša stopiti v stik s takozvanimi nezadovoljnimi v radikalnem klubu. Mi smo že parkrat povedali, kdo so ti nezadovoljni gospodje. Največ polaga opozicija na g. dr. Ninčiča ni g. Mišo Trifunoviča ter v najnovejšem času tudi na g. dr. Kojiča. Vse to so ljudje, ki so užaljeni, ker niso v vladi. Z ozirom na to se lahko javno prepriča, kako veliko važnost je treba pripisovati tem »obiskom« in sestankom.

Vse večje važnosti je bil obisk g. zunanjega ministra g. Voje Marinkoviča pri g. Ljubi Davidoviču. Ta sestanek obeh prvakov demokratske stranke je trajal več kot eno uro. G. Marinkovič ni o tem sestanku dal nobene izjave. G. Davidovič pa je dejal: »Pravim Vas, da me ne sprašujete. Popolnoma nič ni novega, kakor bi dejal g. Radič«.

Pri tem opozarjamo na dejstvo, da se v vseh političnih krogih misli, da je po Marinkovičevi vrnitvi stopilo v ospredje vprašanje, ali je Davidovičevo koketiranje korektno in ali je koristno intenzivnemu delu vlade pri izvrševanju gospodarskega programa. Obve-

ščeni smo, da je g. Marinkovič pri današnjem sestanku pojasnil g. Davidoviču krepko odločnost vlade, da neglede na malenkostne in trige nadaljuje z vso odločnostjo izvrševanje svojega gospodarskega in zakonodajnega programa.

Pred skupščino se nahaja proračun, katerega zakonski načrt je kralj danes podpisal. Istotako pride v najkrajšem času pred narodno skupščino zakon o izenačenju davkov, o katerem je vlada na današnji seji razpravljala. To sta dva najvažnejša zakona, ki bosta porabila veliko časa. Zato je vsako omalovaževanje in oviranje tega vladnega delovanja ne samo škodljivo interesom stranke in vlade, marveč pomenja tudi absolutno sabotiranje potreb države in ljudstva. Tako v demokratskih, kakor v radikalnih krogih, prevladuje mnenje, da bo tudi opozicija v najkrajšem času uvidela nesmisel svoje obstrukcije in se bo poskušala udeleževati s pozitivnim delovanjem v odborih.

Skupščina bo delala neglede na to, kaj misli opozicija. Resnične tudi niso vesti o tem, da se bo skupščina odgodila. Samo od delovanja skupščinskih odborov je odvisno, kdaj bodo dokončali svoje delo, da bi na ta način skupščina preje sprejela njihove sklepe.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Vladni krogi zatrjujejo, da so vse vesti o neslogi v vladi brez vsake podlage. Istotako ni pričakovati, da bi se izvršila rekonstrukcija vlade, ker za to ni nobene stvarne potrebe, niti tega ne zahtevajo kakšni državni interesi. Vlada je preobložena z razpravljanjem o svojem zakonodajnem delu. To delo bo z vso energijo izvedla v skupščini. Za striktno izvajanje tega velikega gospodarskega programa je vladi zagotovljena zadostna večina.

Diplomatje se zbirajo.

Sofijski poslanik Nešič v Belgradu. — Obisk na dvoru, pri Marinkoviču in dr. Korošču. — Šeba, Price, Höffinger pri Marinkoviču. — Olshausen v Belgradu. — Vatikanski poslanik Simič v Zagrebu. — Konferenca z nadškofoom dr. Bauerjem. — Manolescu v Rimu. — Kontroverza Marinkovič - Mihalokopulos. — Kaj pravijo na romunskem poslaništvu.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Danes je prišel v Belgrad naš poslanik v Sofiji g. Ljuba Nešič. Takoj dopoldne ga je sprejel zunanji minister g. Voja Marinkovič. Pri tej priliki poroča »Pravda« sledeče:

»V političnih krogih se izjavlja, da je g. Nešič prišel v Belgrad zato, da bi dobil od g. Marinkoviča navodila v zvezi s ciljem, da se ustvarijo čim tesnejše zveze med Belgradom in Sofijo. Naglašja se, da je zunanji minister g. Marinkovič v svoji izjavi v Parizu dejal, da je njegova želja, da se čimprej napravi sporazum med Belgradom in Sofijo in da se uvrsti prijateljsko razmerje.«

G. Nešič je bil dopoldne tudi v dvoru. Poleg tega je imel naš sofijski poslanik g. Nešič v predsedništvu vlade dolg razgovor z načelnikom SLS g. dr. Koroščem. G. Nešič ostane v Belgradu več dni.

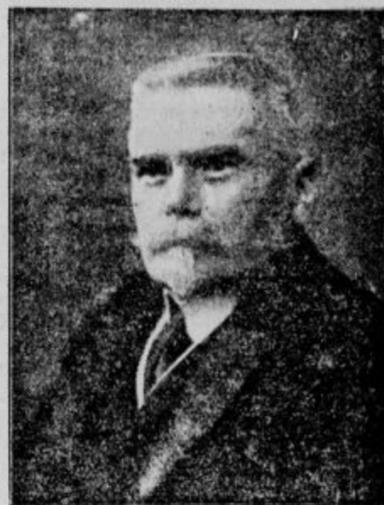
r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Ameriški poslanik g. Prince je obiskal zunanjega ministra g. dr. Marinkoviča. Zanimal se je za razne probleme, ki so v zvezi z najnovejšo zunanje-politično akcijo v naši državi. Poleg tega je zunanji minister sprejel tudi češkoslovaškega poslanika g. Sebo in avstrijskega poslanika g. Höffingerja.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Nemški poslanik na našem dvoru g. Olshausen se je danes vrnil z dopusta in prevzel vodstvo svojega poslaništva.

evropsko javno stremljenje za tem, da politične glave združijo z gospodarskimi večaki.

V tem bo rešitev in v notranji obnovi posameznika. Za človeka gre! Za notranji predor družbe gre! Kajti tudi: novo stanovsko rimsko zbornico, ki ima poleg vsega še ta moralni deficit, da člani ne bodo voljeni, bo Mussolini vrtel po misli volji in člani bodo avtomati kot sedaj, boječe antilope med tigrom Mussolinijem.

Zato: Morda je načrt kak nov vidik, nikakor pa ne rešitev povojnega političnega kaosa.

Dr. Kramar, češki politik, vodja demokratske stranke, ki se je končno sprijaznil z Masarykom.

Ne za mir, za Dalmacijo jim gre!

v Rim, 18. novembra. (Izv.) V Rimu so bile danes zopet študentovske demonstracije kot protest proti študentovskim demonstracijam v Jugoslaviji. Studenti so se zbrali na dvorišču univerze, kjer se jim je prečitalo besedilo včeraj objavljenih sporočil uradnih organov proti Jugoslaviji. Nato so študenti v sprevedu hodili po mestu, kričali in vpili, pred njimi pa so nosili zastavo »Neosvobojene Dalmacije«. Ko so se vrnili na univerzo, so se ponovno zbrali v spreved ter šli pred spomenik neznanega junaka, kjer so pokleknil in na klic svojega voditelja: »Prisegite, da boste vedno vršili voljo našega duceja!« so odgovarjali kričeč: »Prisegamo.« Nato so krenili proti francoskemu poslaništvu. Spotoma so defilirali pred palačo fašistične stranke, kjer jih je generalni tajnik Turati na fašistovski način odzdravljaval. Policija jim je zabranila dohod k francoskemu in jugoslovanskemu poslaništvu, ki sta bili ves dan zastraženi.

Iz listov se doznava, da so študenti demonstirali tudi v drugih italijanskih univerzitetnih mestih. Tako je danes v drugič prišlo v Benetkah do demonstracij pred francoskim in jugoslovanskim konzulatom, katera so zastražile vojske in policijske čete. V Florenci je morala policija ponovno razganjati demonstrante. Zvečer so udri v mestno opero, prekinili predstavo, na kar je morala godba igrati kraljevi marš in fašistovsko himno, potem pa so se odstranili. V Padovi so pretepli tri jugoslovanske študente, ker so baje izzivali. Nad vrati univerze v Padovi vira zastava Dalmacije, ki jo čuvata po dva študenta kot častna straža. Ponoči so študenti razgrajali po mestu, ne da bi prišlo do incidentov. V Neaplu so bile velike manifestacije za vojsko, pri čemer so vpili: »Dol s Hrvatii!« študenti se ves dan vlačijo po cestah ter pojejo in demonstirajo.

Spoštovani grof, ali je to fair?

v Pariz, 18. novembra. (Izv.) Danes se javlja sledeči dogodek, ki se je pripetil v Parizu o priliki bivanja dr. Marinkoviča in ki je značilen za napetost diplomatskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Dr. Marinkovič se je udeležil proslave obletnice premirja dne 11. novembra ter je stal pred slavolokom na tribuni, ki je bila rezervirana za člane vlade in diplomatskega kora. Tam je našel tudi italijanskega poslanika grofa Manzoniya. Dasi sta oba že nad 20 let vsled intimnega prijateljstva n' njih soprog — Marinkovičeva soproga je Italijanka — v zelo dobrih prijateljskih odnosih, se je grof Manzoni, ko je dr. Marinkovič stopil na tribuno, demonstrativno obrnil od njega proč, se v najoddaljenjšem kotu razgovarjal z nekim drugim diplomatom in ignoriral prisotnost Marinkoviča. Poslanik dr. Spalajkovič je hotel napraviti konec neprijetnemu prizoru, ki se je vršil v pričo vsega diplomatskega kora, stopil je k grofu Manzoni in ga pozdravil rekoč: »Moj ljubi grof, ali Vas smem seznaniti z našim zunanjim ministrom.« Manzoni je ljuto pogledal in takoj obrnil obema jugoslovanskima državnikoma hrbet, ne da bi bil znil besedico. Dogodek je v tukašnjih diplomatskih krogih izvalil živahne komentarja.

MANOLESCU V RIMU.

v Rim, 18. novembra. (Izv.) Manolescu je snoči dospel v Rim in se nastanil v Grand hotelu.

GIBSON BO ZASTOPAL AMERIKO.

Zenova, 18. nov. Ameriški poslanik Gibson je obvestil glavnega tajnika društva narodov, da je imenovan delegatom razorožitvene komisije združenih držav, ki se bo sestala 30. novembra. Pri tej priliki bo predložil mnenje svoje države, kako si ona zamišlja varnostno vprašanje.

Vsak dan nekaj novega.

Takozvani šefi opozicije postajajo v resnici smešni in dolgočasni, tako da se je čuditi, kako morejo na tak način stajati na kokcu oni ugled, ki ga imajo ali še imajo.

Zdaj so si izmislili — ali pa sami verujejo v to — da pomeni prihod znanega Ace Stanojeviča v Belgrad skorajšnji padec vlade. Aca da se je sestal z bivšim predsednikom skupščine Markom Trifkovičem, kar da je za g. Vukičevića slabo znamenje. V vladi da vlada veliko nesoglasje med finančnim in prometnim ministrom na eni ter tema ministroma in ostalimi ministri. Situacija na vseh frontah notranjega političnega življenja, trdijo, je taka, da je vse dozorelo za — vlado široke koncentracije. Dočim je dozdaj bil za šefa te kombinacije določen g. Davidović ali pa je g. dr. Ninčić, so zdaj porinili v ospredje — dr. Vojo Marinkoviča! To da bi bila vlada široke koncentracije brez šefov klubov, ki bi izpeljala najnujnejše zakone, nakar bi demisionirala in naredila prostor »vladi široke koncentracije s šefi klubov.« Zakaj tak kompliciran modus procedendi, se nam ne razode.

Jasno je, da so to puste kombinacije, porojene iz zadržev, popolne nesigurnosti in brezmočnosti. Dobro poučeni krogi poudarjajo, da položaj vlade ni siguran samo do sprejetja proračuna, ampak tudi za pozneje. Kar tiče Aco Stanojeviča, se bo sestal tudi z g. Vukičevićem in se trdi, da bo zastopal stališče, da se ima radikalni klub držati enotne linije v notranji politiki, čeprav bi to bila linija g. Vukičevića. To je po vsem dosedanjem nastopanju g. Ace Stanojeviča tudi več kot verjetno.

Državni proračun.

Belgrajski listi trdijo, da bo državni proračun 1928-29 znašal vsoto 11.589.000.000 Din. Izkazoval bo deficit, to se pravi, dohodki so manjši od stroškov. To zato, ker finančni minister noče vnesti v proračun nobenega zgolj fiktivnega dohodka, kakor se je to doslej delalo.

V koliko odgovarja ta številka istini, je nemogoče kontrolirati, ker finančni minister o številkah absolutno molči in jih bo izvedela prva šele narodna skupščina.

Veliko investicijsko posojilo.

Belgrajska »Reč« trdi, da bo finančni minister dr. Bogdan Marković, čim predloži skupščini proračun, odpotoval v London, da sklene veliko investicijsko posojilo. Baje so pogajanja za to posojilo bistveno že končana in gre samo še za podpis.

Spor v srbskem združništvu.

V srbskem združništvu je izbruhnil velik spor. Zveze srbskih zemljeradniških zadrug se je razcepila. Dočim so ene zadruge in sicer skoro vse prečanske in mnogo srbijanskih, imele svoj občni zbor v Novem Sadu, je opozicija odšla na svoj občni zbor v Jagodino. Povod spora je dala izključitev nekaj zadrug iz Zveze. Kmetijsko ministrstvo je ta postopek odobrilo, nakar je opozicija našla povod za odcep. Opozicija je vzela za objekt svojih napadov tudi deficit bilance za l. 1926., ki znaša 3.350.000 Din in je po izjavi vodstva nezakriven, to se pravi, krivda je na velikih poplavah. Opoziciji se očita, da hoče uvesti v združarstvo politiko in da se razlogi čisto strankarske narave. Spor ima kolikortoliko svoj odmev tudi v državni politiki, oziroma v politiki srbskih vladnih strank.

Zakonski načrt o ureditvi sodišč.

2 milijona Din za invalidnino. — Industriji se zanimajo za pravilnik o delavskih zaupnikih.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Na današnji seji min. sveta se je razpravljalo tudi o nekaterih resornih zadevah. Potem se je razpravljalo o zakonu o ureditvi sodišč. Ta zakon, ki ga je ministrski svet na današnji seji v glavnem sprejel, odreja, da se v Srbiji uvedejo okrožna sodišča in da se število sličnih sodišč v Srbiji in Crnigori zmanjša od 52 na 28. Spremembe so tudi glede števila kasacijskih sodišč. Po novi odredbi bo samo eno kasacijsko sodišče za celo državo. Z ozirom na to je jasno, da bodo potrebne spremembe glede »razvstitve sodnikov«. Ker so se glede tega pojavila v odobru, ki razpravlja o tem zakonu, različna mnenja, češ, da bi eventualna sprememba mogla vplivati na stalnost sodnikov, je ministrski svet odobril stališče pravosodnega ministra, da se v tem in v zakonodajnem odboru zastopa stališče, da se stalnost sodnikov pri tistih sodiščih, ki se bodo restringirala, oziroma združila z drugimi, v toliko ublaži, da se naredi nov razpored sodnikov za ta nanovo ustvarjena sodišča. Na zahtevo ministra za socialno politiko g. dr. Gosarja je ministrski svet odobril kredit 2 milijonov Din za invalidnino, ker je dosedanji kredit izrpan. Nadalje se je dr. Gosarju odobrilo 750.000 Din za pomoč ruskim invalidom in beguncem. Danes je k ministru za socialno politiko g. dr. Andreju Gosarju prišla delegacija Centrale industrijskih korporacij in se z njim dolgo razgovarjala o pravilniku za delavske zaupnike.

Zakonski načrt o izenačenju davkov.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Vlada je na današnji seji, ki je trajala od 5. do 9. ure, sprejela zakon o izenačenju neposrednih davkov, ki ga je predložil fin. minister. Ta načrt se zelo razlikuje od tistega zakona, ki ga je meseca marca sprejel skupščinski odbor Spremembe so velike in gredo samo v korist davkoplačevalcev. Kolikor smo mogli po današnji seji ministrskega sveta zvedeti, bi bile številne spremembe sledeče:

Davek za ročne delavec se silno znižna.

Ta davek se bo odslej plačeval pavšalno, in sicer 60 Din letno, oziroma 30 Din polletno. To se pravi, da bo tisti delavec, ki zasluži približno 500 Din, plačeval 1%, če pa zasluži 1000 Din, samo ½%. To pomenja ogromno znižanje napram sedanjim davkom.

Invalidski in komorni davek odpadeta.

Opadle bodo vse državne doklade, med njimi invalidski in komorni davek. Namesto invalidskega in komornega davka se za vse davke odstotek, ki je bil v dosedanjem zakonskem načrtu, zviša za 2%. Z ozirom na dosedanjo višino invalidskega in komornega davka pomenja to veliko in znatno znižanje.

Neustvarljive kombinacije.

Rezka odpoved Pribičeviću.

Pod tem naslovom objavljajo belgrajske »Novosti« 18. t. m. zanimivo izjavo zelo uglednega prvaka Demokratske stranke, ki se norčuje iz Pribičevićevih prerokovanj o »skorajšnjem padcu vlade« ter pravi:

»Vse to je prazen šum. V demokratskem klubu ni danes niti enega poslanca, ki bi pristal na to, da bi sodeloval s šefoma seljačko-demokratske koalicije Stjepanom Radičem in Svetozarom Pribičevićem, in zato je izključena možnost, da bi demokratski klub hotel pokvariti današnjo koalicijo z radikali zaradi koalicije z gg. Radičem in Pribičevićem, celo v tem slučaju, ako bi bilo pričakovati, da bi ta kombinacija dobila delovno vlado. Demokratska stranka ni na vladi zaradi oblasti, ampak ker želi stvarno pripomoči k ugotovitvi pravnega reda in ureditvi gospodarskega položaja. To njeno delo v družbi z radikali res ni lahko, toda v družbi s St. Radičem in Sv. Pribičevićem bi vsako delo bilo sploh nemogoče in kvarno.«

Demokratski prvak nato spominja na izdajstvo Pribičevića, ki je padel demokratski stranki v najvažnejšem političnem trenutku v hrbet in izjavlja, da so v demokratskem klubu

Sestanek Korošec-Vukičević.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Načelnik SLS g. dr. Korošec je danes dopoldne imel daljši sestanek s predsednikom vlade g. Vukičevićem. Na tem sestanku sta predsednik vlade in načelnik SLS razpravljala o vseh važnih poslih, ki se nahajajo pred vlado.

PODPIS UREDBE O PRENOSU DELOKROGA NA OBLASTI.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Na današnji seji min. sveta se je podpisala uredba o prenosu delokroga na oblasti, za katero znaša kredit v celoti 172 milijonov Din.

GOSPODARSTVO POD PP-REZIMOM.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Nekaj današnji časopisi poročajo, da se je skupščini predložil zaključni račun za proračunsko leto 1924-25. »Slovenec« je o tem že pred par dnevi obširno poročal. Današnje časopise, med njimi »Pravda«, ne razumevajo spremnega pisma glavne kontrole, kritizira delovanje takratnega finančnega ministra in pripoveduje o obtožbah nekaterih ministrov. Med drugim pripoveduje, da je bil takrat, ko se je prekoračil proračun prosvetnega ministra, nekaj časa prosvetni minister g. Svetozar Pribičević, nekaj časa pa g. dr. Anton Korošec. O tej kritiki glavne kontrole smo tudi mi poročali. Iz tega poročila je jasno razvidno, da se kritika nanaša na dvanajstine april-junij. Takrat je bil prosvetni minister g. Pribičević. Nobene kritike pa ni o delovanju prosvetnega ministra v mesecih julij-avgust-september, ko je bil prosvetni minister g. dr. Anton Korošec. Z ozirom na to naše navedbe v celoti držijo in je ta kritika najboljši dokaz, kako so gospodarili dr. Stojadinovič, ki je bil takrat finančni minister, in drugi ministri, ki so sedeli z njim skupno v kabinetu.

DEPUTACIJA ZVEZE PAPIRNISKIH TOVARN V BELGRADU.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Davi je prispela v Belgrad posebna deputacija Zveze papirniških tovarnarjev. V njej sta bila tudi g. Bonča in g. inž. Pavlin iz Ljubljane. Ta delegacija je obiskala naše člane delegacije za pogajanja za spremembo trgovinske pogodbe z Avstrijo in ji predložila zahtevo papirne industrije glede carine na uvoz papirja.

ODKRITA BANDA PONOAREJEVALCEV POTNIH LISTOV.

r Belgrad, 18. nov. (Izv.) Policija je odkrila veliko bando falzifikatorjev potnih listov in vizov. Te potne liste so prodajali sumljivim osebam, ki so radi deliktov morale zapustiti

Znižanje dohodnine.

Hišni davek bo znašal 20% od dohodka. (Dosedaj je n. pr. v Ljubljani znašal 60%, pri nas na deželi 38%.) Dohodninska lestvica ostane nespremenjena z ozirom na omenjeni zakonski načrt, ki je bil marca sprejet v narodni skupščini, kar zopet pomenja znižanje z ozirom na dosedanje stanje. Privatnim namoščencem se sedaj dohodnina znatno zniža. Trgovski potniki plačajo 1000 Din pavšalno.

Poleg tega so besedila posameznih zakonskih določb natančna in jasna. Da bi se moglo izvesti pravilno izenačenje davkov, je vlada odredila pospešitev dela z uvedbo katastrov v tistih pokrajinah, v katerih še ni katastra. Pripravlja se posebna uredba za izenačenje davčne uprave v celi državi.

To so samo nekatere določbe tega novega zakona, ki pride v najkrajšem času pred narodno skupščino. Pri tem poudarjamo, da je vlada na današnji seji sklenila, da bo za ta zakonski načrt zahtevala od narodne skupščine nujnost. Ti sklepi ministrskega sveta so najboljši dokaz, kako neutemeljena je bila demagoška opozicija, ki jo je skušala v zadnjem času uganjati z raznimi neresnimi predlogi glede davkov.

popolnoma na čistem glede tega, da je s takimi nezanesljivimi in nezvestimi sodelavci kakor sta Radič in Pribičević nemogoče vsak resen posel. G. Pribičević bi se mogel samo vrniti v Demokratsko stranko, da tam igra vlogo skesanega grešnika, tega ravno pa on noče, ampak hoče s svojimi sestanki z Davidovičem zamazati oči onim samostojnim demokratom, ki so za fuzijo z materno stranko ter Davidoviča izigrati, češ, jaz sem bil za blok vseh demokratskih strank, g. Davidovič pa ni hotel!

Ugledni demokrat naposled naglašja, da so tudi zemljaradniki napram »seljačko-demokratskemu bloku« zelo rezervirani in konča z besedami:

»Akcija g. Sv. Pribičevića obstanku sedanje vladne koalicije ni nevarna. G. Pribičević ni politik, ki bi mogel voditi katerokoli resno akcijo in pridobiti zanjo resne ljudi, ker za velikopotezno akcijo je treba zanesljivih ljudi in politikov, ki kaj tehtajo.«

Hujše odpovedi kakor od tega uglednega demokrata, za katerim gotovo stoji ves klub, gospod Svetozar Pribičević pač ni mogel dobiti!

naše ozemlje. V to afero je vpletenih tudi več višjih uradnikov. V interesu preiskave te verne afere se drže njihova imena v tajnosti.

Vihar ruši hiše.

v Newyork, 18. novembra. (Izv.) V mestu in državi Washington je včeraj divjal tornado, ki je napravil pol milijona dolarjev škode. Dosedaj je znana samo ena smrtna žrtev, ranjencev pa je bilo 20. Tornado se je začel z vodno trobo na reki Potomak, porušil je 30 hiš v Aleksandriji, šel preko ladjedelnice in dosegel južni konec Washingtona, kjer je porušil še 20 hiš. Srednja hitrost je znašala 100 milj na uro.

KDO BO SULTAN?

v Pariz, 18. novembra. (Izv.) V Fesu se sestanek jutri kolegij maroških ulemov radi volitve novega sultana. Največ upanja za izvolitev ima tretji sin umrlega sultana Judduf Mohamed.

Slovensko-srbohrvatski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 70.—

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani.

Srbohrvatsko-slovenski slovar.

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 60.—

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani.

— Kako ti torej ugajajo moje najnovejše pesmi?

— Zelo mi je vroče, ko mi jih prebiraš...

Z bolnimi fanatiki ni debatel

Italijanski tisk prestopa meje vsake dostojnosti.

ž Rim, 18. novembra. Z ozirom na svoje stališče k francosko-jugoslovanski pogodbi ponavlja »Giornale d'Italia« danes uvodnik o tem ter omenja kongres Jadranske Straže v Splitu. Iz stenografičnega poročila o tem kongresu navaja ona mesta, iz katerih izhaja, da Jugoslavija vzdržuje svoje zahteve po Jadrani. List posebno poudarja, da se je kongresa udeležil zastopnik kralja Aleksandra ter pristavlja, da kongresu ni pripisovati prevelikega pomena, da se ne sme ignorirati, ker se v njem izražajo taka razpoloženja, ki lahko vplivajo na mednarodno politiko. Bolna domišljija Jugoslavije o njeni velikosti je groteskna in zavzema take oblike, da je potrebna prisilnega jopiča.

Predvojni srbsko-francoski dolgovi pred razsodišče.

v Pariz, 18. nov. (Izv.) Na parlamentarno vprašanje nekega senatorja je francosko zunanje ministrstvo v pismenem odgovoru poročalo o uspehu pogajanj, ki so se vršila o priliki bivanja dr. Marinkoviča v Parizu o ureditvi obojestranskih predvojnih posojil. Spor je bil, kakor znano, radi tega, ker je jugoslovanska vlada doslej plačevala obresti in amortizacijske kvote samo v papirnih frankih ter se pri tem sklicevala pred vsem na argument, da tudi francoska vlada obrestuje in plačuje svoja posojila le v povojni valuti. Pri novih pogajanjih se je jugoslovanska vlada izrekla v načelu za pripravljeno predložiti spor haaškemu razsodišču. O modaliteti te procedure se v tem momentu razgovori med Parizom in Belgradom še vršijo. Enak spor ima Francija z brazilsko vlado. Tudi tu se je dogovorilo, da odloči haaško razsodišče.

Konzistoriji sredi decembra.

Papež o nacionalizmu. — Nuncij Pelegrinetti gre v Varšavo. — Novi kardinali.

ž Rim, 18. novembra. (Izv.) Iz vatikanskih krogov se doznavja, da se bo prihodnji konzistorij sestal sredi meseca decembra. Pri tej priliki se bo sv. Oče v svojem nagovoru pečal s problemom nacionalizma. Kot povod bo vzel uporno nastopanje dela francoskih katolikov in obsodil ultranacionalne iredentiste, ki pod to pretvezo zasledujejo druge politične cilje. Novi konzistorij bo imenoval tudi nove kardinale, med drugimi bo imenoval nuncij v Berlinu Pacelli ter en španski in en francoski kardinal. Nameravajo se tudi izpremembe v inozemskih zastopstvih Vatikana. Mons. Pelegrinetti pojde iz Belgrada v Varšavo, mons. Dolci pa iz Bukarešta v Lizbono. Za praško mesto je določen mons. Ciriaci.

Samomor ruskega diplomata.

v Moskva, 18. novembra. (Izv.) Prošlo noč je izvršil samomor Adolf Joffe, prvi sovjetski ruski poslanik v Berlinu. Bil je že dalj časa živčno bolan ter se je ustrelil najbrže vsled živčne razdraženosti. Joffe je bil l. 1917. voditelj ruske delegacije pri mirovnih pogajanjih med Nemčijo in Rusijo v Brestu Litovskem. Do l. 1918. je bil poslanik v Berlinu, odkoder je bil izgnan, potem pa je bil delegat v raznih inozemskih delegacijah, med drugimi tudi na konferenci v Genovi. Potem je bil poslanik na Dnuaju, končno pa profesor za raziskovanje orijenta v Moskvi.

Skupna fronta — skupno delo.

v Pariz, 18. novembra. (Izv.) »Paris Midi« objavlja razgovor s Poincarejem, po katerem se Poincare bavi z mislijo, da bi že v najbližji prihodnosti stopil pred parlament z velikim političnim akcijskim programom, ki naj služi kot pozitivni delovni načrt za prihodnjo legislaturno periodo, obenem pa tudi kot platforma za volilni boj v smislu ohranitve sedanje koalicije. Posebno izčrpno hoče pri tem obravnavati vprašanje končnoveljavne stabilizacije valute. Poincare smatra, da je legalna stabilizacija mogoča šele po obnovitvi parlamenta in da se pod nikakimi pogoji ne sme izvršiti po nižjem kurzu kakor je sedanj.

Nemški dolgovi znašajo 10 milijard mark.

v Berlin, 18. novembra. (Izv.) Po ugotovitvi predsednika nemške državne banke znašajo dolgoročna inozemska posojila Nemčije od dneva, ko je bil sprejet Dawesov načrt, do 12. novembra t. l. pet in pol milijard mark, vsa kratkoročna inozemska posojila pa 4 in pol milijard mark, tako da znašajo celokupni nemški inozemski dolgovi približno 10 milijard mark.

Uspeh ameriških arheologov.

v Jeruzalem, 18. novembra. (Izv.) Ameriški arheologi so pri izkopavanju našli iz zgodovine starega testamenta znani Bethel, kjer je imel Jakob sanje o nebeški lestvici in kjer se je nahajalo Roboamovo zlato tele. Našli so stare zgodovinske izraelske posode in orodje zakopane v prav neznatni globočini.

Dan v besedi in sliki

Krvava osveta ogulju-fanega moža.

Preteklo nedeljo sta šla zakonska Martin in Ana Petan v Gor. Pohanci na Martinovanje. Sromlje. V gostilni pri Petanu so našli prijetno družbo. Proti polnoči pa je le vino preveč razgrelo fanto, tako da so hoteli pretepeti Martina Petana, na katerega so imeli piko. Ta jim je ušel iz gostilne domov. Ko pa ni prišla za njim žena, ji je šel mož s puško naproti do gostilne. Blizu gostilne, iz katere se je slišala harmonika in ples, je v temi obetal, ker se je bal srečanja s fanti. Naenkrat pa je videl priti iz gostilne svojo ženo z nekim fantom. Tiho ju je opazoval. Ko se je prepričal o ženini nezvestobi, je kriknil: »Nančka, Nančka, pojdi domov!« in zapeljanka sta hotela zbežati, v tem sta pa počila dva strela, s katerima se je ogulju-fanani mož takoj maščeval. Fant in žena sta bila zadeta in so ju prepeljali v bolnico v Brežice.

Telefonska centrala za krajevni promet na mariborski glavni pošti, ki se bo v kratkem demontirala. Na sliki se še vidijo dela za novo avtomatično centralo.

Volčja nadloga v Hercegovini.

V zadnjem času je zavladal v Hercegovini hud mraz. Gladni volkovi so prišli v velikih krdelih udirati v vasi in trgati živino ubogih kmetov. V vasi Dobričevci se je pripetila te dni grozna nesreča. Stirinajstletni pastirček Ilija Pjevo je čuval nekaj ovac, nedaleč od hiše, ko je planil iz bližnjega gozda velik volk, zgrabil ovco in jo začel trgati. Ilija je priskočil, da bi ubranil ovco pred volkom, toda zver je zgrabila tudi njega. Med pastirjem in volkom se je razvila obupna borba za življenje, ki je trajala dobre pol ure. Deček je bil razmrvarjen od krvoločne zveri in je končno onemogel. Ko je prišla pomoč, je bilo prepozno: deček je bil že mrtev.

— Ze sedmi vrček piva pijem, tako me je razjezila žena. Strašno, res, koliko človek potroši denarja za ženo.

Nevarna razbojniška tolpa prijeta.

V zadnjem času so kmetje v okolici Subotice zelo trpeli radi pogostih napadov in vlovov, ki jih je izvrševala večja razbojniška tolpa. Pred dnevi pa je posestnik Luka Mandič opazil na cesti voz, na katerem se je nahajalo nekaj ukradenega mu blaga. Mandič je z revolverjem v roki ustavil voznika in njegovega tovariša in jima velel, naj vozita do bližnje gostilne, kjer ju je pričel zasliševati. Medtem pa je udrla v gostilno večja grupa oboroženih mož, pričela streljati in težko ranila gostilničarja. Končno je grupa izginila, z njo pa tudi voznik in njegovi tovariši. Slučajno so oblasti dan na to izsledile to razbojniško tolpo in večino njenih članov aretirale. Ušlo jih je le kakih deset.

ugotovi vzrok in pregleda vodnjak. Popravljalec je ukazal, naj izrpa vodo, nakar se je spustil po vrvi v vodnjak. V svojo grozo je opazil, da leži na dnu vodnjaka človeško truplo. Ko je privlekel truplo na dan, so mnogi kmetje omedleli od groze. Truplo je že povsem razpadlo in je brez nog, kakor domnevajo, gre tu za nekega trgovca z živino, ki je postal žrtev roparskega napada. V stvari je uvedena obsežna preiskava. Popravljalec sam pa je dobil živčne napade in trdi, da se mu umorjenec prikazuje v vizijah.

Slovenci v Italiji

„Goriška Straža“ zaplenjena. Goriški prefekt je dal zapleniti zadnje »Goriško Stražo« radi uvodnega članka »Zalostno pismo«. Pismo piše fant iz Vipavske doline in je moralo biti res žalostno, da ga je prefekt zaplenil. Slika iz vipavske vasi: Razbrzdana mladina pije in pleše, zgublja veselje do dela in varčevanja ter nazadnje odide iskati sreče v Ameriko. Razpuščena so bila društva, ki so nudila mladini pošteno zabavo in jo vzgajala v krščanskem duhu. Te misli je vseboval članek, ki je zapadel cenzorjevimi škarami.

Goriški novomastniki so že nastopili svoja mesta in sicer: Božidar Goljevšek v Postojni, Albin Martinčič v Podmeleu, Mirko Zorn v Cerknem in Anton Zagar v Bovcu.

Godbeno društvo v Postojni razpuščeno. Prve dni novembra je prejelo društvo odlok, ki odreja razpust z utemeljevanjem, da ne deluje v skladu z »nacionalnim redom«. Z razpustom je izginila zadnja sled društvenega in kulturnega udejstvovanja Slovencev v Postojni. Društvo je živelo skoraj nepretrgoma preko 60 let in je bilo središče glasbenega življenja. Imelo je godbo na pihala in godalni orkester. Poleg glasbeno kulturnega pomena je dobro vplivalo tudi v socialnem oziru zlasti na mlade ljudi. Imelo je godbeno šolo, v kateri so se učili mladi raznih instrumentov. Godba je bila ena najboljših na Primorskem. Zadnji društveni kapelnik je bil g. Alojzij Polič, ki je večal in vodil godbo skoraj 11 let in jo dvignil do razmeroma precejšnje umetniške višine.

Prej »Balillo« — potem šola. Prva naloga fašistovske stranke in učiteljstva je sedaj na Primorskem ta, da čim več slovenskih otrok spravi v »Balillo«. V ta namen se te dni z vso vneto organizirajo v vseh občinah občinski odbori »Balillo«, ki imajo nalogo, da izsilijo od slovenskih staršev dovoljenja za vpis njihovih otrok v Balillo.

Primorska ima »vzorno« učiteljstvo. Na Primorsko se pošiljajo taki italijanski učitelji, ki so

Truplo brez nog v vodnjaku.

Blizu Indrije v Slavoniji so kmetje pred dnevi opazili, da živina nikakor noče piti iz vaškega vodnjaka. Naprosili so popravljalca vodnjakov, naj

TUDI JAPONCI SE PRIPRAVLJAJO NA POLET PREKO OCEANA.

Japonski aviatiki nameravajo začetkom prihodnjega leta preleteti Ocean. Na sliki vidimo pisarno, kjer pregledujejo propagandne letake za ta polet.

Janko Kmet:

Nesreča na Dunajski cesti.

Javnost o tej nesreči ni bila obveščena, dasi dnevno časopisje skuša dobiti vedno najnovejšo senzacija še sveže. Tudi policija se za njo ni brigala, ker je ta nesreča takorekoc privatna zadeva moja, niti moja žena Neža pri tem ni pasivno udeležena. Sicer si je prepovedala, da bi jo javno nazival Nežo, pred svetom in zdaj že tudi med štirimi »domačimi« stenami, ki so pa, notabene, v resnici tuja lastnina, hoče biti Janja ali pa Janjica... Iz maščevalnosti pa jo javno označujem s tem, kar je, prava in pristna gorenjska Neža. Potrpežljivi bralec — množičnih bralk si ne upam posebej opozarjati — se bo iz sledečega sam prepričal o resničnosti moje trditve.

Da se povrnem k nesreči, ki ni zgolj privatna zadeva, ampak znabiti bo posegla neprijetno tudi v javnost, kajti pomisliti je treba, da sem državni nameščeneec in da pomagam v drugi kategoriji in četrti grupi z zdravimi močmi riniti voz javne državne uprave po za oženem potu javnega blagra naprej, in lahko rečem, da sem doslej uprav izdatno pri tem rinjenju pomagal. Če pa vsled takozvane privatne nesreče izgubim svoje zdrave sile in bo začel voz državne uprave zastajati, ali ne bo s tem javnost nemilo in občutno prizadeta? Ker mi je pa poleg moje Neže in šest mesecev starega naslednika Janezka javni blagor najbolj pri srcu, sem po daljšem obo-

tavljanju — Vi še ne poznate moje Neže! — vendarle sklenil, da govorim o svoji nesreči na Dunajski cesti pred vso javnostjo.

Kot samski duševni delavec na državnem poprišču sem bival v dosti prostorni opremljeni sobi poštene branjeve kot podnajemnik. Dober prijatelj, čigar nasvet mi je vsikdar drag, mi je nasvetoval, naj se oženim, češ, da bom potem mogel doseči lastno družinsko stanovanje. In to sem storil. Brez večjih zaprek sem si naložil sladki zakonski jarem. Tako pa je moja opremljena soba postala za pomnožujočo se družino — saj je naraven potek nujno tak — premajhna. Stanovanja pa še do danes nimam — vloga konja oziroma »avtota«. Tako sva se peljala lepega jesenskega popoldne — bilo je kmalu po prvem oktobru, za to sem stopal še precej samozavestno — po Dunajski cesti. Tu se začne moja nesreča.

Pridemo, to se pravi, Janezek se je pripeljal, do stadionskega zidu, pa zagleda Nežo onstran ceste sredi njive lično hišico že napol pobeljeno, poleg pa kilometrsko velik napis: »Vila Stadion.« Vpraša me, kaj pomeni to ime. Pa sem ji rekel, da je ta hiša prvi dobitnik druge stadionske loterije in da so srečke po

deset dinarjev. »To si morava ogledati, kar hitro porini voziček čez cesto!« In že je zdijala tja v prahu avtomobila, ki je vozil proti mestu. Jaz pa sem bolj počasen, zato sem rinil korakoma proti sredini ceste, ko zatuta avto v neposredni bližini. Porinam na vso moč, da odnesem pete in dete, pri sunku pa odleti otrok v loku iz vozička ženi pred noge.

»Osel nerodni! Še otroka boš pobill!«

In vzela je Janezka v naročje, z drugo roko pa tiščala voziček proti vili. Z obrazom, ki je jasno odražal moj notranji odpor zoper njen ljubeznivi naslov, sem ji sledil. Na eni strani vhoda je stal še oder, delavci so baš steno ometavali. Porinila je prazni voziček pod oder in vstopila, jaz sem se skobacal za njo.

Kar vsa je oživela in odprle so se zatvornice njene zgovornosti:

»Kakor nalašč za naju! Velike sobe in svetle, dasi ni veliko oken. Vidiš, v tako sobo se da postaviti pohištvo, ko niso vse stene preluknjane. In kopalna soba tudi! V to sobo postaviva štedilnik, k oknu šivalni stroj — vzorna družinska kuhinja! Eno sobo oddava v najem. In v kleti — saj to so sobe! Eno klet dava hišnici v stanovanje, nama bo pomagala na vrtu. In stopnice, poglej vendar, riban počasn, kako so originalne; smeti se pometajo kar skozi te špranje...«

Še je šlo v isti sapi naprej, ko sva izstopila in šla po voziček — tedaj ji je za hip jezik obstal, pa samo da se je pričel še z bolj divjo naglo sukati. Voziček je bil ves obriz-

Preljuba prijateljica!

Opažam vedno, kako si otožna. Seveda glavobol, razne bolečine in težave našega spola nam je podočila mati narava! Znanost pa je iznašla sredstvo za ublaženje teh nadlog. Poskusi vendar enkrat

Aspirin-tablete Bayer

in prepričana sem, da mi jih boš pohvalila. Pazi pa na originalnost zavojev, ki jo spoznaš po modro-belo-rudeči vorstveni znamki.

premeščeni za kazen. Izpraševalna komisija, dodeljena šolskemu nadzorništvo za vse Primorsko, je te dni objavila podatke o učiteljskih izpitih za definitivno napredovanje v letih 1928. in 1929. Predstavilo se je 652 učiteljev in učiteljic, od teh je napravilo izpit 495 kandidatov in sicer 81 učiteljev in 414 (!) učiteljic. Te številke so dovolj zgovorne. Neki fašistovski list komentira ta pojav tako-le: Moški element je manj pripravljen k izpitu kakor ženski. Iz tega sledi, da mnogi mladeniči dandanes stopijo na pot učiteljske kariere brez trdne izobrazbe in brige, da bi si jo pridobili. To so oni, ki se lotijo učiteljske službe, ker niso dosegli drugih ciljev, to so maloverneži, ki ne morejo prinesiti v svoje poslanstvo delavnosti, volje in vere. List ugotavlja, da je dobra četrtina učiteljev na Primorskem globoko iz Italije, čeravno obstoji nov zakon, da se sme učiteljstvo za Primorsko rekrutirati le iz Primorskega in Beneškega, češ, da le ti kandidati poznajo primorske razmere in bodo lahko uspešno vršili raznarodovalno službo; nadzornik da mora nameščati učitelje iz srednje in južne Italije, ker naraščaja na Primorskem ni dovolj! Posledice so tu!

Ulica Prešeren — Via Trieste. V Dornbergu so takoj po vojni uvedli ulične napise, najprej samo slovenske, potem dvojezične, nazadnje na komando podestata samo italijanske. Toda ni še zadosti. Pred kratkim je dal podestat eno ulico tudi prekrstiti. Via Prešeren je tako postala Via Trieste. Ostojijo še Via Gregorčič in Via Stritar. Zopet žrtev vojnega streliiva. V Mrzlem vrhu pri Tolminu je delavec Luigi Cont iz Vidma nabiral vojni material. Pred dnevi je našel veliko granato in jo skušal odpreti. Granata je eksplodirala in ga ubila.

Zalostna smrt starca. V Orehovljah pri Gorici se je 77 let stari Stefan Komel obesil na vrvi, ki jo je pritržil na vrata v svoji sobi.

Idrja ima telefonsko zvezo. Idrja je telefonsko zvezana z Gorico; prav tako Godovič in Cerklno. Telefonska linija služi znckrat samo — policiji.

Za koliko je narastlo prebivalstvo na Primorskem. Statistika za Juljsko Krajino (Trst, Gorica, Reka, Pula in Zader) izkazuje 15.186 rojstev in 9814 smrti v prvih osmih mesecih tekočega leta. Ker je na podlagi najnovejše statistike dokazano, da v Trstu, glavnem središču Italijanov, število smrti prekaša število rojstev in da se je mesto hranilo le od dotika iz dežele, velja ta prirastek predvsem za Slovence.

Kako nas odpustčajo? Telegrafist Gombač v Podbrdu je odpušen iz službe, ker je slovenskega mišljenja. Drugi uradnik pa je dobil preklicano namestitev, ker da je član slovenskih društev, katere je fašizem že itak razgnal.

Na Bazoviči smo proslavljali ustanovitev nove šole — raznarodovalnice. Domačini so se morali zanjo še zahvaliti!

Tržaška prefektorna komisija je te dni potrdila izpremembo 50 slovenskih priimkov v laške.

gan, oškropljen, pomazan z malto!

»Teslo, kaj zijaš tako neumno!«

»Saj si sama voziček sem postavila,« sem pomirjevalno pripomnil.

»Čemu si pa ti mož, da nisi videl, kam sem ga dal! Jaz moram na otroka paziti, ti bi moral vsaj na voziček. Uh, čemu neki te imam.«

Iz večmesečne skušnje vem, da je edini odgovor na tako argumentacijo — molk. Zato sem molče vzel voziček, pa smo šli tja na sproti k prijaznemu oblastnemu poslancu, da s pomočjo njegove ljubeznive soproge osnažimo nesrečni voziček. Ko zagleda Neža v oknu poslančeve vile napis: »Tu se prodajajo srečke,« je bila zopet vsa potolažena. »Viš, tu kupiva prve srečke, te so bolj gotove, ker se prodajajo kar ob vili.« Kaj hočeš, kupil sem jih — tril

Domov grede je razvijala Neža najbujnejše načrte. »Viš, Janez, z vsako srečko, ki jo kupiva, je verjetnost, da zadeneva vilo, za kako desetstotinsko večja. Pa kakor nalašč za naju. Jutri greva k Dovganu, da si ogledava kakšno spalnico, obednico in otroško sobo si bova omislila. Ali morda greva k Fajdigi, ali k Mathianu? — no, čez noč si premislim. Zastore bova kupila čisto moderne, ki ne odvezemajo preveč svetlobe. Pa veš, Janez, imenitno bo, ko bova hišna posestnika. Po prvem decembru se boš lahko udeležil razbitega shoda hišnih posestnikov v Unionu. Jaz bom pa vpeljala stalen four fix, poleti na vrtu v vendarli...«

Dnevne novice

KOLENDAR.

Sobota, 19. novembra. Elizabeta, Poncijan, Krispin.

★ Gosp. A. Mrkun, župnik s Homea, je včeraj odšel med naše izseljence v Argentinijo, kjer ostane dalj časa.

★ Županska zveza za Slovenijo ima svoj občinski zbor v ponedeljek 21. novembra t. l. ob pol desetih dopoldne v Unionu (bela dvorana), na kar izrečno opozarjamo vse svoje člane. Govori oblasni predsednik g. dr. Natlačen.

★ Volitve v vrhovno učiteljsko disciplinsko sodišče je šolska uprava ljubljanske in mariborske oblasti razpisala do dne 23. novembra t. l. V vrhovni disciplinski senat v Belgradu bosta izvoljena dva učitelja in dva namestnika, ki bosta dobila največ glasov iz okrajev cele države. Poverjeništvu UJU nas obvešča, da naj šolski upravitelji z volitvami počakajo, da bo od izvršnega odbora v Belgradu postavljene kandidate in namestnike naznanilo potem dnevnih časopisov, kar se zgodi čimprej.

★ Sarajevski oblasni odbor za karitativnost. Oblasni odbor sarajevske oblastne skupščine je imel v sredo sejo, na kateri so se obravnavala razna tehnična vprašanja. Med drugimi je bil sprejet sklep, da se razdeli znesek 150.000 Din raznim društvom v karitativne svrhe. 50.000 Din je oblasna skupščina poklonila oblasni organizaciji invalidov v Sarajevu.

★ Znameniti zgodovinski dnevi. 19. novembra: 1912. so bili osvojiteli Debar. — 1828. se je rodil komponist Schubert. — 1860. se je otvoril Sueški prekop. — 1883. je umrl inženier Siemens. — 1886. se je otvorila Kmetijska šola na Grmu.

★ Tujski promet v Splitu. V prvi polovici meseca novembra je obiskalo Split 2061 tujcev, od katerih je bilo 1916 iz Jugoslavije, 64 iz Avstrije, 34 iz Italije, 18 iz Nemčije, 16 iz Češkoslovaške, 8 iz Poljske, 3 iz Madjarske, 5 iz Rusije, 2 iz Albanije in 3 iz drugih držav.

★ Velik vihar v Hercegovini. V mestarskem okraju divja že več dni strahovit vihar, ki prehaja ponekod celo v orkan. Vihar je napravil mnogo škode, zlasti v vinogradih, kjer je polomil mnogo trsov.

★ Smrtna kosa. V četrtek popoldne je po kratki bolezni umrl posestnik Franc Podbelšek iz Prikernice pri Moravčah.

★ Nesrečna hiša. S Svete Gore pri Litiji nam poročajo: Pred tednom dni je ukradla vdova Angela Vozel iz Roviš v trgovini Antona Rogelj 1500 Din. Izdal pa jo je en bankovec za 100 Din, kateremu je bil vogal odtrgan. Zena je bila tako predrzna, da je s tem bankovcem te dni prišla v prodajalno. Trgovec pa je bankovec spoznal in prijavil tatvino orožnikom. Ti so Angelo Vozel prijeli, pa je sprva tatvino tajila. Toda na potu na Vašah je vse priznala in orožniki so jo do obravnave pustili na svobodi. Ta hiša je nesrečna. Spomladaj je bruhnil ravno v tej hiši znani požar, ki je upepelil vse peterim posestnikom. Kmalu na to se je gospodar Anton Vozel obesil in vdovo sedaj težijo radi tatvine.

★ Sodnik obtožen razžaljenja kralja. Te dni se je pričela v Tuzli razprava proti sodniku dr. Rafaelu Boršiču radi razžaljenja kralja.

Od tedaj nimam več miru ne po dnevi ne po noči. Vedno je na vrsti Vila Stadion. Načrtov za notranjo opremo mi je žena predložila vsaj že tristo. Vsak kovač, ki je le količkaj mobilan, gre za srečko. Pomislite, kako se mi godi.

Pri tičku na gričku so imeli v soboto sveže krvavice in jaternice. Pa pravim Neži: »Janjica, veselje ti hočem narediti, saj se toliko trudiš ves teden. Nocjo greva na kolino, saj doma ne rediva pujskov...« Mislim sem pač tudi na se, ker štejemo kolino, zalite s cvičkom, za višek užitkov druge kategorije in četrte grupe. Pa mi odgrize besedo: »Nič ne bova pripravljala po nepotrebnem! Pri Musarju sem ti kupila za en dinar dobre domače bravnšvajgarce, od jutraj je ostalo nekaj kave, pa boš imel dobro večerjo. Tista dva kovača, ki bi jih zapravil pri Tičku, mi daj za dve srečki.« Kaj hočeš? Da se ne kali ljubi družinski mir, sem dal dva kovača, sezul čevlje in nataknil copate...

Peljem se na sprehod, z vozičkom Janezkovim kajpak ne izvoščkom. Cigaret nimam, pa pristopim k oknu, kjer štrli iz zidu zarjavel uradni znak trafike, da si kupim par zeta, ko je žena takoj tik ob meni in preden izrečem trafikantini svojo skromno željo, že ona izlodbudra: »Gospodična, eno stadionsko srečko bi radi; od vas, veste, že nimamo nobene, pa baš pri vas je sreča doma.« Gospodični se je poklon očividno zelo dopadel, takoj je postregla. Z zaprtimi očmi in med globokim vzdihom je Neža poiskala na »slep

★ V Osijeku zgrade vajeniški dom. Trgovska zbornica v Osijeku na svoji seji dne 16. t. m. sklepala o zgradbi posebnega stanovanjskega poslopja za nastavljenca zbornice. Dalje je zbornica sklenila, da v proslavo 75 letnice svojega obstoja zgradi vajeniški dom. Načrte za obe zgradbi bo izdelal zbornični predsednik arhitekt Akšmanovič.

★ Tajni sestanek zagrebških komunistov. Zagrebška policija vrši že več dni obsežne aretacije komunistov. Kakor poročajo časopisi, so zagrebški komunisti priredili zabavo in ko so se vračali v Zagreb, so zopet peli in vzklikali sovjetski Rusiji. Istočasno so komunisti širili v Zagrebu šapirografirane letake, v katerih se proslavlja revolucija v Rusiji. Zagrebška policija je o zadevi pričela z obširno preiskavo in aretirala številne komuniste.

★ Vrelci nafte v Hercegovini. Kmet Rado Pudan iz vasi Čošina blizu Mostarja je odkril v Dubravah v palaškem okraju močne vrelce nafte. Obvestil je o tem rudarski urad v Mostarju, ki je poslal inženjerje, da preiščejo vrelce ter ugotovijo njihovo velikost in moč.

★ Železniška nesreča pri Šibeniku. Na progi Šibenik—Perkovič med postajama Šibenik in Dabar se je pripetila v četrtek železniška nesreča. Mešani vlak je skočil s tira. Človeških žrtev ni bilo, pač pa je šest vagonov popolnoma razbitih in uničenih. Proga je že očiščena.

★ Surovi sin. Te dni se je pripetil v Zagrebu izreden slučaj surovosti in podedijanosti. Gjuro Fureš, stanujoč na Trnjanski cesti, je prišel proti večeru domov in je takoj napadel svojo mater. Mati ga je skušala pomiriti, toda sin jo je pričel tako tolči, da je starka omahnila na tla. Fureš je vrgel na njo pernico ter se nato sem vlezl nanjo. Mati bi se pod pernico kmalu zadušila. S težavo se je starka v zadnjem trenutku rešila ter poklicala na pomoč stražnika. Ali tudi tega je surovež napodil. Vihtel je nad njim metilšče, da mu stražnik ni mogel blizu. Stražnik je moral poklicati na pomoč še enega stražnika. Toda Fureš je napadel oboje z vilami in je udaril enega krepko po roki. Stražnika sta mu morala s puško izbiti vile iz rok. Na policiji pa je Fureš svoje surovo postopanje z materjo in stražnikoma kratkomož zatajil. Pomagal mu seveda ni nič. Izročen je bil sodišču.

★ Tatvina kolesa v orožniški vojašnici. Dne 1. novembra t. l. zvečer je bilo ukradeno iz večje orožniške vojašnice v Novem mestu dobro ohranjeno kolo, last podnarednika V., vredno 1500 Din. 14 dni je ostalo poizvedovanje po ukradenem kolesu brezuspešno. Po preteku tega časa pa je našel železničar M. to kolo v svoji dvornici in ga takoj izročil orožniški postaji tu. Kako je prišlo kolo v dvornico, je do danes nepojasnjeno.

★ Ukraden konj in voz izsleden. Dne 6. novembra t. l. je bil ukraden nekemu posestniku v Žirovnicah konj z vprego in voz zapravljivček, skupna vrednost okrog 10.000 Din. Dva dni na to pa je kupil gostilničar J. v Kandiji od neznanega prodajalca enega konja z vprego in zapravljivček po primerni nizki ceni, ne vedoč, da je vse to ukradeno. Ko je nameraval J. konja in voz zopet naprej prodati, je bilo orožništvo na to opozorjeno. Pravi lastnik o tem po orožništvu aviziran se je pripeljal

takoj v Novo mesto, kjer je spoznal konja in voz kot svojo lastnino. K., ki je to zadevo orožništvu prijavil, je izplačal lastnik voza in konja primerno nagrado J. pa se bo moral radi nakupa sumljivega blaga zagovarjati pred sodiščem.

★ Starec ustrelil sedemletnega otroka. V vasi Bileticu pri Sinju je ubil starec Damjan Džafič sedemletnega dečka Mirka Džafiča. Starec je hotel ustreliti prašiča in je naslonil puško na zid, toda ko je ustrelil, je zadel otroka, ki je bil na licu mesta mrtev.

★ Oblačila tvrdeke J. Maček. Ljubljana, Aleksandrova 12 so najboljša in najcenejša.

★ Pri slabi prebavi, pomanjkanju krvi, shujšanju, bledici, obolenih žlezah, kožnih izpuščajih, tvorih — urejuje naravna »Franz-Josef-grenčica« izborna tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se pripravili, da »Franz-Josefov« voda celo najnežnejšim otrokom zelo ugaja. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specijirskih trgovinah. 8823

★ Pojasnilo. Z ozirom na neke napačne vesti, ki se širijo, češ da glavno vodstvo namerava ustavitati izdelovanje Chevrolet osebnih in tovornih avtomobilov, moramo ugotoviti, da je ta govorica popolnoma neutemeljena in nas zlasti še zato preseneča, ker svetovne zahteve po Chevrolet osebnih in tovornih avtomobilih — naraščajo.

★ Oblike kemično čisti, barva in plisirata tovarna Jos Reich. Ljubljana.

★ Stenical najboljše sredstvo proti steniam dobite samo v drogeriji Kanc, Zidovska ulica.

35. Ker jaz nanje reflektiram, jih prav pridno propagiram; upam, da za te kuplete res dobil bom

Ljubljana
NOČNA SLUŽBA LEKARN:
Drevi imata nočno službo: Piccolo na Dunajski cesti in Bakarčić na Sv. Jakoba trgu.

○ Pevski zbor »Ljubljane« bo v nedeljo sodeloval pri skioptičnem predavanju o romanju na Velehrad, v Prago in Staro Boleslavo. Zapel bo naslednje pesmi: 1. K. Adamič: Himna. v časi sv. Cirila in Metoda. Mešan zbor. — 2. Zavadsky: O čen naš. Mešan zbor s sopranskim samosplovom. Poje gospa Sernočeva. — 3. Bortnjanski. Nyn je sily. Mešan zbor. — Sedeži po 10 in 5 Din. Stojšče 2 Din. Vstopnice se prodajajo v trafiki »Union«, pred prireditvijo pa pri blagajni Prireditve se vrši v veliki dvorani hotela »Union« ob osemih zvečer.

○ Časnikarski koncert se bo vršil kakor vsako leto tudi letos 1. decembra v dvorani Uniona v svojem običajnem, priljubljenem in popularnem obsegu. Imel bo povodom narodnega praznika značaja svečanega koncerta, na katerem bodo zopet sodelovale najodličnejše slovenske glasbene institucije. Ljubljanske organizacije so tudi letos vpoštevale dejstvo, da je prvodecemberski koncert edina časnikarska prireditev, posvečena vrhu tega izrazito humanitarni svrhi, in so pustile ta večer s svoje strani nezaseden. Časnikarski koncert bo torej 1. decembra edina javna prireditev v Ljubljani.

Zlatorog
v nedeljo ob 8 zvečer zadnjič na Ljudskem odru v Ljubljani.

vila ob Dunajski cesti in njena oprema zopet v ospredju. Če jo zadendem, mi bo žena od veselja in od skrbri, kako jo opremiti, znorela. Kakšen revež bom šele tedaj, četudi bom hišni posestnik. V očičleg tej negotovi in žalostni bodočnosti, pozivam in prosim svoje znance, sklicujoč se na prijateljske vezi, ki nas družijo, pa tudi vse cenjene bralce in bralce, katerim je opis moje nesreče ranil dušo več ali manj globoko: Kupujte še vi srečke. Čim več jih vi pokupite, tem manj verjetna je moja bodoča nesrečna usoda. Kakor rad bi bil hišni posestnik, tako rad vilo vam privoščim, ker še rajši kot fletkano vilo, imam svojo Nežo zdravo in pri brihtni pameti.

Velika inventurna odprodaja, najnižje cene in 20% popusta pri vsem blagu. - Veležaka izbira za moške ter damske kostume in plašče. Manufaktura JOS. SNOJ - LJUBLJANA, Prešernova ulica 3.

Ne zamudite! Oglejte si zalogo!
○ Umetniška razstava Cuderman-Maleš v Jakopičevem paviljonu se v nedeljo 20. t. m. zaključil. Opozarjamo p. t. občinstvo, da ne zamudi prilike si ogledati to zanimivo razstavo.
○ Odlikovanje treh gasilcev ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva se vrši v nedeljo, dne 20. novembra 1927 ob polenajstih dopoldne v veliki dvorani Mestnega doma.
○ VII. prosvetni večer P. Z. Problem, ki v zadnjem času zanima ves svet, zlasti pa katoličane vseh narodov, je brez dvoma Mehika in ono, kar se tam godi: progiranje katoličanov, — kar je bilo naslov sinočnega predavanja. Aranzjerji so preskrbeli, da se je vršilo združeno z recitacije dr. Opekovič »Katakomb« (v odlomku) in dveh krasnih, solo-violinskih točk, kar vse so izvedli stalni izvajalci tozadavnega programa v popolno zadovoljstvo navzočih. To je tvorilo prijeten uvod k predavanju, ki je nato sledilo. Obširno nam je Mehiko in tamošnje razmere razložil predavatelj g. p. dr. H. Bren. Predavanje so izpopolnjevale številne barvane skioptične slike. Obisk, ko vedno: polna dvorana. Prihodnji teden predava prof. Fr. Pengov o temi: Čuda morja. —h.
○ Narodni muzej v Ljubljani je zaradi nastale zime zaprt za nedeljske obiskovalce od vseh prihodnje nedelje dalje. Zopetna otvoritev se bo naznanila po ljubljanskih dnevnikih.
○ Brivska vajeniška strokovna šola. Dolga vrsta let je bila vroča želja vodstva Zadruga brivcev, frijerjev in lamičarjev v Ljubljani, da osnuje strokovni tečaj ali šolo, v kateri bi brivsko vasilarski naraščaj črpal ono znanje, katovega zahteva duh časa in napredek v stroki. Moderni čas stavi na obri vedno večje zahteve bodisi v pogledu higijene ali mode same. V nedeljo, dne 13. novembra se je šola otvorila in pouk začel. Za kar gre največja zahvala požrtvovalnemu odboru zadruga, posebno tajniku g. Šinkovcu Albinu. Pri ustanovitvi strokovne šole je bila vodilna misel izobraziti čim boljše moči. Dober pomočnik z zadostnim strokovnim znanjem in svesti si svojega dela bo sam sebi največja garancija, da bo v bližnji bodočnosti tudi dober poslodajalec. Da bo pa šola uspela in dosegla zaželjen cilj, nam jamčijo že imena priznanih strokovnjakov kakor g. Aleksander Gjud ml. in g. Metod Podkrajšek, ki bosta v tej šoli poučevala.
○ Berači. Včeraj so stali v gručah pred pisarno dežurnega policijskega uradnika Po dva in dva so jih vodili strogi stražniki notri in tudi gospod dežurni se je delal zelo »strogega«: »Ali ne veste da je beračenje v Ljubljani prepovedano?« Sledil je plah odgovor: »Ne vemo, res ne vemo.« Sprti so stražniki privajali nove: iz vseh koncev mesta, one, začetnike šele, ki imajo pravico, da prosjajo samo po predmestjih, v Vodmatu, na Viču, v Šiški in tudi one, ki so se ponosno sklicevali, da že toliko in toliko let beračijo po sta nobel mestu. Ali huda policija ne pozna nenapisanih beraških pravil in parcelizacije okrajev, policija neče niti vedeti, da je petek že od pametvke beraški dan. Nove naredbe so tu, vse oblasti, magistrat, policija itd. so se zarotile proti beračem Nihače ne sme več beračiti po mestu in tudi ob petkih ne! Pridušeno vzdihovanje, semintja krejka, vendar le napol slišna kletvica zoper oblasti, ki ne privoščijo beračem še poštenega življenja ne in že se odpro vrata dežurne pisarne. Zopet morata dva notri. »Torej bodo berači končno le odpravljeni?« se izprašujejo stražniki »Kaj še, tam na Bežigradu je stražnik zopet prignal tri in niti stražnika iz Trnovega še ni tu? Kdo naj ve, koliko jih bo šele ta prignal.« Berači romajo v dežurno pisarno — okoli dvajset se jih je nabralo včeraj ves dan. — iz pisarne pa romajo na dvorišče, kjer morajo na novi, toda že zelo osvozarjeni policijski odgovorni voz. In berači morajo zapustiti s tem vozom njihovo oblubljeni deželo — blaženo mesto Ljubljano — in jo odriniti tja na Posavje, na Barje tu odkoder so že prišli včeraj v petek v Ljubljano. Le Jaki Cigovcu in še dvema, trem ni mogla policija do živlega. »Iblančani smo, ta star' Iblančan', naj le pogledaja tale cajmes!« je vsak teh treh »srečnih« zatrjeval. Kaj je njim, če jim policija v svojem velikodušju dovolil dvodneвно brezplačno prenočišče in hrano v svojih zaporih. Iz blažene Ljubljane, kjer je teliko dobrih in beračem naklonjenih ljudi, jih pa le ne more nihče pregnati! Zavidno jih gledajo njihovi ljubljanski stanovski tovariši in konkurentje.
○ Tatvine. Mizarskemu pomočniku Albinu Bukovcu v Zgornji Šiški št. 13 je bilo iz nezaklenjene spalne sobe ukradeno več obleke, perila in čevljev v skupni vrednosti 2500 Din. — Slugi tvrdeke Schmidt Josipu Skulju je neznan tat ukradel ponoči s Pogačarjevega trga 100 Din vreden ročen voziček. Voziček je bil priklenjen.
○ Kolo ukradel in ga zastavil. Pred dnevi je prišel k trgovcu J. Č. v Streliški ulici neki močid in mu zastavil kolo za neki dolg. Kolo pa je bilo svojčas ukradeno in je policija lastnika že našla. Možakar, ki je kolo zastavil, je znan, vendar ga do sedaj še niso mogli izslediti.
○ Nevarna električna žica. Sedemletna učenka I. razreda osnovne šole v Spodnji Šiški Mari Kovačevičeva je šla v četrtek opoldne iz šole laznov. Na cesti grede se je dotaknila električne žice, ki je visela z droga. Radi električnega toka deklica ni mogla odtrgati roke od žice in je prišla klicati na pomoč. Toda tudi drugi ji niso mogli pomagati in je bila deklica rožena muk in strahu šele, ko je nekdo s kleščami odčepil žico. K sreči deklica ni dobila nobenih poškodb, le ponoči se trpela radi živčnih napadov.

Glasba

Koncert Zikovega kvarteta.

V četrtek, dne 17. t. m., je slovit Zikov kvartet, povrnivši se s turneje po Južni Ameriki, privedil v Unions koncert. Program je nudil lela treh skladateljev: Čeha J. Suka mladostni kvartet; op. 11. Bdur, Nemca E. Schulhoffa suite Pet komadov in uvedel obenem eno najmodernejših slovenskih komornih del s Škerjančevim komorno sonatino. Zikovci so nam predstavili s Schulhoffom odličnega predstavnika nemškega ekspresionizma, podali eno najučinkovitejših in najglobljih del češke starejše moderne (ta Suhov kvartet je moral rasti nekako pred 15—20 leti) in eno najnovejših domačih del, ki bi jo po stilu uvrstili tudi med ekspresionistična dela. Program je bil torej velikega estetskega pomena, imel izrazito moderno tendenco in specialno pripomogel h krstu novega domačega dela.

E. Schulhoff je po poklicu pianist, ki pa je s svojimi kompozicijami nastopal tudi že na mednarodnih festivalih. Pet komadov za kvartet ima značaj suite plesnih komadov; držani so pretežno v atonalni, disonantni homofoniji, manj polifoniji. Prvi je »dunajski valček«, drugi, Serenata je liričen son sordino, tretji, alla Slovaca je divje ritmičen kos tipične narodne melodike, konča po vzoru Stravinskega afektno in presenetljivo nekako »v sredci, četrti, počasni stavek je držan v ritmu »anga, peti pa je zelo ritmična tarantella v prestissimo. Je to pet originalnih, občutenjskih domislekov, lirične in groteskne, scherzozne vsebine. Posebno efektne so zadnji trite kosi. Notranje prav podobno skladbo je izdal l. 1922. P. Hindemith (Suite, 1922), ki razen enega nocturna tudi niza plesne komade v suite, se izživlja v ekspresivni barvaste disonance in v ritmičnih finesah. Vsemu temu bi za zadnji original smatral Stravinskega starejši delo »Rosignole«, v kolikor vse te plesne suite niso ekletične, moderna očivilitev stare francoskonemške suite XVII—XVIII. stol.

Suhov kvartet v štirih stavih kaže umetnost mladostno impulzivnega češkega lirika, ki se je učil pri klasiki, vpeljava češko nacionalno melodično in ritmično in stremi po občutju v stilu zgodnjega impresionizma. Najgloblji je vsebinsko oni mediativni Adagio, originalen je variacijski kos Intermezza z marševskim tematom, najedratejši pa poučni Allegro giocoso z nacionalnimi melodijami in veliko težkočo za izvajalce.

Škerjančeva Sonatina da camera me je po uverturi Mlade Brede zelo presenetila. Škerjanec se sicer zelo počasi »razvijal«, zato me je precejšnji skok naprej tu začudil. Skladatelj je s tem delom kazal kot pristaja moderne ekspresionistične »p opustil svoj starejši pozni impresionizem in »opolifono ustvarjajoče struje in mislim, da so imeli tu Nemci (Hindemith, kvartet op. 16 C) in Rusi (Stravinski ok. l. 1917—1922) manj odločen vpliv. Rad bi o delu podal podrobnejšo stilno analizo, vendar nisem videl partiture in sem delo prvič čul, zato podam le vtise. Sonatina ima dva staveka, Vivace in Scherzo, je erotsko lirična in groteskna, fantastična vsebinskega značaja. Posebno drugi stavek je nepriljen niz grotesknih domislekov v atonalnem in disonantnem ekspresivnem stilu, zadnji del prvega vključuje efektne fugato. V pestrem nizu domislekov so talentirana mesta, ki primajo s pristno originalnostjo izraza, med temi pa so tudi fragmenti, ki bi jim rekel navadno, efektne fraze. Celotnost stavka je v obeh primerih notranje in formalno večalimaj razkosana, nima enotne vezi, ki jo da umetnik, čeprav še tako »talentiran«, le moška osebnost človeka s trdo hrbtnico in duševno globino, ki odlikuje velike umetnike kot ljudi na sebi. Upam, da pri S. to še vse pride in nedvomno nam je zato porok njegov dosedanji razvoj. Sonatina prekaša po resnosti vse, kar je Škerjanec doslej pokazal in treba, da smo je Slovenci pri njem veselili. Banalne melodike nisem v njej čul nobene, tudi mu dražljivi »d ni več cilj nego sredstvo, vidim v tem delu, se izprezledam vse kar je le »macchia«, ali vpliv, resen boj za izraz. Zikovcem je lahko kvaleten za ljubezon in trud, s katero so v delo pronicili in mu pomogli do pravega uspeha pri premieri.

Kako so Zikovci vse to izvajali? Neotosežno Svetovnim mojstrom podobno; o'kar sem jih za njih čul, lani, so, kar ne bi nihče verjel, da je še mogoče, še globlji v interpretaciji, še finejši, še temeljitejši. Kako so prodrli in izprali do dna arzično vsebino brezdane posode Sukovega Adagia, kako so podali lahkefektne rake Škerjančevi not, ne, to so bili samo Zikovci ni nobene primeru skoro ni s Seveltkovci več! Kakor profesorstvo in pa živa, utripajoča umetnost. Kateri od njih je

»večji umetnik? To vprašanje ni umetno, vsi so en sam pulz, nerv, intuicija, v tem tiči del njih veličine, drugi del v geniju posameznih, kaže se pa njih umetniška veličina v vsaki posamezni noči, pronicati jim je mogoče v vse na svetu z enako intenzivnostjo. Da, to so mojstri, vredni svojega slovesa, Ljubljana naj si pa šteje v čast, da se je v njej ta kvartet (prej je bil sekundist ravno Zaučin, Berger in slabši sestavil in iz nje nastopil svoj triumfalni pohod v svet! Zeleti si nam je »Zikovci, za katere nobena hvala ni prevelika, čim pogosteših svidenj.

Zal, da koncert ni bil tako »abitlo poln, kakor bi bilo pričakovati, menda je bil mraz vzrok. Vsak pa, ki je Zikovec čul, si jih bo trajno ohranil v spominu S. V.

Ljubljanska drama.

EURIPIDES: MEDEJA.

Tragedija v petih dejanjih. Prevedel dr. F. Bradač. Režiser A. Danilova. — Uprizoritev 16. novembra 1927.

Prave višine grške drame naše gledališče ne pozna; Euripides ni samo tretji v številu velikih grških tragikov, ampak je tudi po vrednosti tretji — samo še velika priča grškega tragičnega oblikovanja. Moč mitosa je tu ugasnila in ostala je samo dramatična naloga. Zato tudi v Medeji ne srečujemo toliko tragičnega konca argonavtske buke, ampak gledamo predvsem grozo nesrečne ženske, ki v prevaranosti in zapuščenosti sklene in izvrši neusmiljeno maščevanje. Božanstvo, ki se je razodevalo pri Aischylu in Sophokleju, se je tukaj umaknilo človeškemu razumu; groza duševnih tajnosti prehaja v dokazovanja in premišljevanja. Tako je Euripides v Medeji meso poeta — vidca postal slikar, dialektik in modrijan. Mitos in tak realizem se ne moreta sprizajmiti, prav tako ko formalizem ne more biti vera. Bogovi so v Medeji skoraj gluhi in Helios, ki svoji hčeri po »roznen-zločinu pošlje nebeški voz, da jo odvede v drug kraj, je odrska mašina. Tragedija Medeja je za današnje čuvstvanje okrutna in tragična oseba bi bil Jazon, ko bi ne bil pesnik, ko bi bil naslikal njegovo krivdo tako malo globoko in tako malo simpatično.

Gospa Danilova je kot režiser videla svojo nalogo v tem, da nam postavi Medejo kot sliko trpeče žene, ki jo spremlja zbor prijateljic: zato ni iskala tal demoničnim njenim nagibom in ni tipala za skrivnostno Medejiine tragike. Glavni značaj uprizoritve je bila realistična ubranost in zmernost, nekaj estetični klasicizem. Godba in menjavača svetloba tedaj nista bili organični del tako podarjene uprizoritve, pač pa sta jo večinoma dobro podpirali. (Tu opozarjam uprizoritve Hudožestvenikov, kjer je Germanova prešla Euripidovo silnino v ritmično mimično kretanje, in so godba, govor in kretanje našli svoj izraz v močni dionizični liniji; tako je skušala igra približati odru in božjo služju obenem.) Tudi scena g. Vavpotiča je bila lep jasan klasicizem, ves nov in čist; taka scena ne hrani skrivnosti, pač pa podpira razumsko podajanje igre. Ga. Danilova je kot Medeja podala lepo junako postavlo varane in užaljene žene; vrh njene igre je bila bolečina matere; ta bolečina je vzbujala živo sočutje; kot maščujoča se žena ni za stavila svoje igre v temni in grozni naravi »barbarske pol božanske ženske, ampak je ostala na koturnu klasične grške ženske. — Vse to je dajalo igri oznako neke srednje mere, ki se je najočitneje izražala v dobri besedni igri. V prizoru z Aigejem (g. Kralj) je našla vsa igra najgloblji poudarek, tam se je misterij prav rahlo razodel; najboljši zunanji izraz itak skopega dejanja, ki se javlja v nastopih Dojilja — Kreon — Jazon — Aigeus — Služabnik je podal g. Jan v svojem sporočilu o kraljičini in kraljevi smrti. G. Levar je nevhvaležno vlogo Jazonovo ostro označil, ni pa je nogel to-cela izigrati. Ga. Medvedova je kot dojilja lepo odala prolog in je s razvneto igro močno poudarila najtežje trenutke v igri. G. Cesar kot Kreon in g. Gregorin kot vzgojitelj sta bila dovolj izrazita v postavi in igri. — Zbor so razčlenili in ga spretno spojili z igro. V zboru so imele večje vloge ga. Juvanova, Rakarjeva, ga. Balatkova, gđ. Debeljakova, gđ. M. Danilova, gđ. Vida; celotni zbor še ni bil dovolj ubran, kar je tudi težko. — Uprizoritev je kljub navedenim mislim v splošnem uspešna in g. Danilovi od srca priznamo, da nas je kot režiserka popolnoma zadovoljila. F. N.

KUPUJTE SREČKE II. STADIONSKE LOTERIJE

Glavni dobitek vila »Stadion«, Din 160.000.—

Smeš in jok

Čudni dogodki pri Ribničanovih.

(Dalje.)

Toda gorje! Na pragu se prikaže Urška, srdita kakor osa. Brez vsake besede počni nič hudega slutečemu mlekarju vso vodo iz vrča v glavo; nato pa zmagovito zapusti mlekarstvo.

V tem hipu ostro zapoje zvonec. »Vsi svetniki pomagajte — to je gotovo mlekar!« — si misli Urška in za božjo voljo prosi gospoda Ribničana, da bi šel namesto nje odpirat. Resnično — tu stoji mlekar, moker kakor miš in besen kakor ris. Toda gospod Ribničan je pameten mož; namesto pojasnil in razprav naroči pri mlekarju pet kil sira. S tem se je stvar srečno poravnala.

Še vsa rdeča od jeze pride Urška domov. Tu najde na mizi poln lonec mleka. Pet minut strmi v globokem premišljevanju — nato se ji zasveti: Paglavca! Brez bosedne plane iz kuhinje in po hodniku.

Nekega dne sta bila Janezek in Jakec skupaj na vrtu. »Jaz pa vem, kaj se bova igrala« — pravi Janezek — »železnico! Jaz bom vlakovodja, ti pa sprevodnik.« — Odsla sta v kuhinjo in Janezek je navezal vso železno posodo in drugo kuhinjsko orodje na vrvice.

A takoj se zopet vrne — v vsaki roki po enega dečka. Junaka sta se metala kakor ribi na trneku in zatrjevala, da tega nista nalašč napravila. Toda Urška se ne da omehčati.

Potem je šlo v divjem diru okoli gredic. Hrup je bil uprav peklenški. Pa te igre sta se kmalu naveličala in Janezek je nesel posodo zopet lepo v kuhinjo, ni pa odvezal vrvice. To mu je bilo preveliko delo.

V kuhinji je še zmerom stal vrč za mleko. Urška je posadila paglavca na tla, zaklenila kuhinjska vrata in nato sta morala Janezek in Jakec drug za drugim pokušati »mleko« iz vodovoda.

Takoj pa si je izmislil drugo igro. Priljezal je vrvice na kljuko in vlekli skledico za milo sem in tja. »To je sedaj zračna črta,« je rekel učeno.

Mark Twain:

Nagovor na do'enčke.

(V čast generalu Grantu v Chicagu, leta 1879)

To je res — nismo torej vsi, da bi mogli biti gospe! Tudi nismo vsi generali ali pesniki ali državniki. A če govorimo napitnico v čast dojenčkov, tedaj stojimo vsi v isti vrsti. Sramotno je, da se ni še nikoli noben govornik spomnil dojenčkov, kakor bi bili oni brez pomena. A če hočete le nekoliko pomisliti, če pomislite za petdeset, za sto let nazaj in če se spomnite prvih dni svojega zakonskega življenja in se še enkrat živite v svojega prvega dojenčka, pa boste spoznali, da je dojenček velikega pomena in še več. Vojaki, n. pr. vsi veste, da ste morali koj na dopust, ko je prišel mali fantiček v vaše družinsko taborišče. Ta malček je prevzel vrhovno poveljstvo. Vi ste postali njegov sluga, njegov oproda in ste morali prav pazljivo opravljati svojo službo. Malček ni bil tak poveljnik, ki bi se kaj oziral na čas, daljavo, vreme ali sploh na kaj. Njegovo povelje je bilo treba — hočeš nočeš — izvršiti. V knjigi njegove taktike je bil zapisan le en tempo: brzih korakov in naglice. On je brezobzirno in sirovo ravnal z vami in vas ni prav nič upošteval, a vi vsi si še ziniti niste upali. Vi ste vajeni gledati sovražniku neustrašeno v obraz, znate hrabro napadati, zavzemati trdnjave — a če vas je on vlekkel za brke in kuštral vaše lase in vam mečkal nos — ste morali vse to mirno dopustiti. Če ste kdaj zaslišali grmenje sovražnih baterij, ste neustrašeno korakali sovražniku nasproti. Kadar je pa on začel s svojim bojnim krikom, ste bili veseli, če ste mogli ubežati v nasprotno smer. Če je zahteval mleka — ali ste se upali kdaj ugovarjati, češ, da se to ne spodobi za častnika in da to ne spada v pod-

ročje generalske službe? Nikakor! Vstali ste in ste šli k vojaku po mleko. Kadar je zahteval svojo steklenico in ni bila še sregreta — ali ste ugovarjali? Bog varuj! Lotili ste se tega posla in ste jo segreli. Celo toliko ste se ponižali v domači službi, da ste nekoliko pokusili in srknili iz steklenice omedleno tekočino: tri dele vode z enim delom mleka, za misel sladkorja zoper zavijanje po trebuhu in kapljico janeža zoper kolcanje. (Še zdaj imam tisti okus v ustih.) In česa ste se vsega naučili! Mladi, sentimentalni ljudje še zmeraj verjamejo lepi, stari pravljici, ki govori o tem, kako se dojenček v spanju smehlja, ker mu angelčki šepetajo v uho. Res — lepo — a kaj bi tisto! Če se je dojenček zahotelo ob njegovi navadni uri — to je ob dveh po polnoči — da bi šel na izprehod, ali niste koj vstali in si po tihem (seveda s primesjo kakke besedice, ki ne bi kdovekaj sodila v kako učno knjigo) priznali, da ste baš tudi sami hoteli na izprehod? O, imeli ste strogo disciplino in ste slušali na mah! Pa ste v svoji nočni uniformi tekali po sobi gor in dol in ste čeljali neumnosti v dojenčkovem jeziku in ste celo — začeli peti! — n. pr. »Spavaj, ljubček sladko!« Kaksen prizor za vojaško armado! In slednjic — kaka groza za sosede! Saj ni vsak v razdalji nekaj metrov prijatelj vojaške godbe — pa še ob treh jutraj! In ko ste opravljali to službo takole dve do tri ure in vam je nadebudni kodrolašček pokazal, da mu ni ničesar drugega mar, ko pestovanje in vaše »divno« petje — kaj ste storili nato? Še ste nadaljevali vse to, dokler niste opešali. Pa naj še kdo pravi, da je dojenček brez po-

mena! En sam dojenček zadošča, da ga je polna hiša in gospodarsko poslopje. En sam dojenček da več opravka, kakor ga zmore vse generalni štab. Dojenček je podjeten, ga ni moči zavzeti, je delaven do neskončnih mej. To velja vse za enega samega dojenčka! Ni, da bi govoril o dvojčkih, trojčkih — vstaja in upor ni nič v primeri s temi! — Zares, zadnji čas je, da se je kdo spomnil dojenčkov! Pomislite, koliko milijonov dojenčkov se zdajle ziblje! In med temi je nekaj tisočev takih, ki jih bodo narodi častili in jim postavljali spomenike! Nekje je zibeika z dojenčkom, ki bo naš bodoči vojskovodja. V drugi spet se krem-

ži kak bodoči slavni zvezdoslovec in mežika kar tjavendan v Rimsko cesto. V tretji spet leži kak slavni zgodovinar — ki se bo bržkone lagal še dalje, dokler se ne bo končalo njegovo poslanstvo na zemlji. In v kakih 60.000 posteljcah ležijo bodoči brambovci domovine — in dalje kak predsednik narodne skupščine — in ministrski predsednik. Drugi spet se trudijo, kako bi si vtaknili palec desne noge v usta — nekaj — o čemer moramo s spoštovanjem govoriti — in kar je bilo pred leti marsikomu od nrs najvažnejše opravilo — tudi generalu, ki mu govorim danes v čast.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrsta na 1-30 din ali vsaka beseda 50 par Najmanjši oglaš 3 ali 5 lin. Oglašni nac devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamo Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

Pekovski pomočnik išče mesta. - Friderik BRCAR, Poljanska cesta št. 23, Ljubljana. 9144

Stroj, ključ, pomočnik vojaščine prost, išče službe. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9203.

Ekonom (absolvent 2 kmetijsk. šol ter 1 razr. trg. šole), z enolet prakso na kmetijski šoli, vojaščine prost išče službo oskrbnika na kakem večjem posestvu. Ponudbe upravi lista pod št. »Ekonom« št. 9194.

Proste službe

MIZARSKI POMOČNIK ki zna tudi furnirano delo, priden, se sprejme. Iv. Mrhar, Stanežiče 21, p. št. Vid nad Ljubljano.

UČENEC

se sprejme v trgovino z meš. blagom. LUDOVIK PINTER, Selnica o. Dravi

Hišnik pošten in soliden, oženjen, brez otrok, zmožen sadje-reje in oskrbovanja zel. in cvetlič. vrta, se sprejme za posestvo četrt ure od Ljubljane. Ima lahko tudi še drugo službo. - Naslov v upravi št. 9201.

Veletrgovina

v Ljubljani sprejme za takoj: Kontoristinjo, večšo slovenske in nem. koresp. 2 trgov. pomočnika galanterijske ali mešane stroke. - Pogoji: starost od 23-30 let, ter samski stan. - Ponudbe s sliko, referencami in zahtevo plače pod št. »Zavednost do dela« upravi »Slovenca«.

Krojaški pomočnik se takoj sprejme. - Ivan Oblak, sploš. krojaštvo, Dragomer, Brezcvica pri Ljubljani. 9148

Zanesljivi in delavni zastopniki

za prodajo drž. papirjev na obroke, se iščejo za vse kraje v Sloveniji. - Zasluzek največji. Oglasiti se pri Tišovski agenciji »UNITAS«, Beograd, Kralja Milana 14/L.

Pouk

Zaseb. kroj. učilišče, Ljubljana - Stari trg 19. Začetkom decembra pouk za krojače, šivilje in nešivilje v skupnem tečaju. Za dame, ki nimajo časa čez dan, pouk v posebnih popoldanskih ali večernih urah. One, ki se želijo izobraziti za samouporabo, specialen znižan honorar. Izdelava krojev. Kroj. pouk s pošto potom učnih zvezkov.

POZOR! KROJAČI, šivilje in čevljarji, ako Vam Vaši stroji nagaajajo, obrnite se na specialno mehanično delavnico Justina GUSTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ul. 14, ker ima ista spec. oddelek za popravila strojev vseh vrst.

Stanovanja

S 1. decembrom t. l. **ODDAM SOBO** pošten, gospodu ali diaku po ugodni ceni. Kodeljevo nabrežje št. 87, za Mladinskim domom.

Privredilve

V nedeljo v gostilni »Amerika« na Glincah priredi godb. dr. »Gradašca« VESELICO.

Posestva

Hiša z lepim vrtom naprodaj po nizki ceni. Ivan Fleré, Trbovlje IL

Prodajam POSESTVO

obstoječe iz hiše (soba, kuhinja, klet, blev, drvarnica). 4 orolov sveta in vinograda in nekaj pridelka s potrebnim orodjem, za 16.000 Din. Svet je bregovit pri št. Janžu na Dolenjskem. - J. O., cesta na Brdo 4. p. Vič.

Kdo prodaj?

Kupim pletilni stroj, v plačilo bi pletla kupcu. Naslov pove uprava lista pod številko 9198.

HRASTOVE PRAGE

razne dimenzije, kupim. Dobava do 1. julija 1928. Ponudbe: JOS. OSOLIN, LASKO. 9181

KUPIMO PEČ

dobro ohranjeno, iz litega železa, visoko 150-200 cm, premer 35-45 cm. Naslov v upravi lista pod številko 9180.

HLODE

bukove la in hrastove od 20 cm naprej kupuje v vsaki množini parna žaga V SCAGNETTI - Ljubljana. 7490

Kupim 10 do 20 vagonov jelsevih debel

od 2 m naprej, od 25 cm na špici, malo grčvevo in zdravo blago za dobavo 2-3 mesece prejem in plačljivo pred nakladanjem. - Ponudbe z najnižjo ceno za m³ ali za 100 kg nakladalne postaje ali mejo Postojna. - Kupim že rabljeno, a dobro ohranjeno parno lokomotivo od 15-25 KS. - Cenj. ponudbe je poslati na A. Logar, Cerknica pri Rakeku. 9104

Kdo kupi?

ZELEZNO PEČ in zel. tapet. kuhinjsko POSTELJO, prodam. - Reber št. 3/L, Ljubljana, pri Lip.

PETOVIA

24-28

36-41

145-

Ljubljana, Dunajska cesta 1. Ptuj, Slovenski trg.

Ceno prodaj **ZIMSKE OBLEKE**, suknje, ženske in moške čevlje. Oglasa se: Stara pot 1, I. nadstr., vrata 3.

NAPRODAJ velika JEDILNA MIZA s 4 stoli in otroška POSTELJICA z mrežo. - Ljubljana, Krojaška ulica št. 5, III. nadstr. 9191

Vodna moč

izredno dobra, tik okr. ceste, 20 minut od postaje, je naprodaj. - Pojasnila pod št. »Tovarna 65«, Rimske Toplice.

Dražbeni oklic.

Dne 26 nov. t. l.

ob 15. uri popoldne se prodaj v prostorih Javne skladiščne dr. na Dunajski cesti (Balkan« potom javne dražbe

6 bal usnja (podplatov) v teži 458 kilogramov

Nasa obrt

Priporoča se trgovina z železnino A. SUSNIK, Ljubljana Zaloška cesta.

Debele **uskinaste otrobe** kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, Ljubljana Restljeva cesta 2.

Otrok se sprejme v dobro oskrbo. Naslov v upr. lista pod št. 9202.

Zahvala.

Za izražena sočuvstva ob smrti našega blagopokojnega očeta, gospoda

Jerneja Janša

kakor tudi za darovane vence in šopke ter za častno spremstvo na njegovi zadnji poti, izrekamo vsem našo najpristržnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 17. novembra 1927.

ZALUJOČI OSTALI.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreó Broširan Din 60—, vezan Din 76—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Za večje podjetje v Sloveniji išče mo agilnega, vestnega, treznega ter marljivega

akviziterja

Obširne ponudbe z navedbo do-sedanjega zaposlenja, zahtevki plače ter dokazili sposobnosti (v prepisu), sprejema iz prijaznosti uprava Slovenca do 25. XI. pod št. »DOBRO MESTO«.

Za jugoslovansko podružnico neke inozemske, tudi v Jugoslaviji dobro znane solidne tvrdke

se išče v najem ali nakup hiša z lokalom

ali skladišče v izmeri najmanj 100-300 kvadr. metrov v Ljubljani ali na njeni periferiji. - Ponudbe z natančno navedbo objekta naj se pošljejo priporočeno pod št. »Ausländische Gesellschaft No. 35-3« na »Interreklam« d. d. v Zagrebu, Marovska 28.

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence razpisuje oddajo

mizarskih del

za stanovanjski hiši na Miklošičevi cesti in Pražakovi ulici v Ljubljani. Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v Pokojninskem zavodu. Gledališka ulica 8/IV.

Pokojninski zavod za nameščence

Doma!

V delavnici in pisarni odpočijete noge edino v obutvi iz tkanine. Za jesensko sezijo izgotovili smo naše čevlje iz zameta in lastina. Ugodno se počuti le v tej obutvi, v kateri se kosti, mišice in žilci ob vsakem gibu obvarujejo utrujenja.

Dame!

Nosite doma, v delavnici in pisarni edino obutev iz zameta ali lastina, katero še nadalje prodajamo za ceno

Din 89-